

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

Vol. XVIII/2025

MEGA

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XVIII / 2025

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

– publicație fondată de acad. Gleb Drăgan –

REDACȚIA:

Director: Acad. Dumitru MURARIU

Redactor-șef: Acad. Mihail-Viorel BĂDESCU

Redactor-șef adjunct: Dr. Tiberiu TĂNASE

Secretar de redacție: C.Ș. Mirela-Adriana ANGHELACHE

Colegiul de redacție: Viorela-Valentina DIMA, Edith-Mihaela DOBRESCU, Emilian M. DOBRESCU, Dan GÎJU, Emil HEDEȘIU, Marian MOȘNEAGU, Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, Nicolae ROTAR, Narcis ZĂRNESCU.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine autorilor

Adresa redacției:

Calea Victoriei, nr. 125, camera 31, sectorul 1 București, cod 010071

Adresa web: <http://www.studii.crifst.ro>

Administrator pagină web: Nicolae Sfetcu

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XVIII / 2025

MEGA
Cluj-Napoca, 2025

Revista este inclusă în baza de date internațională CEEOL

Revista este inclusă în baza de date internațională ICI
Journals Master List și are ICV 2024: 39,17

© Autorii, 2025

Responsabilitatea conținutului, interpretărilor și părerilor
exprimate în paginile revistei revine exclusiv autorilor.

ISSN 1844 – 9220
ISSN-L 1844 – 9220

Editura MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

CUPRINS

ANIVERSĂRI

George M. CROITORU

130 de ani de la nașterea profesorului Dimitrie A. Stan, un real exemplu de distincție și profesionalism13

Magda STAVINSCHI

Victor Anestin – un Flammarion al românilor.....25

STUDII SI COMUNICĂRI

Andreea Florina RADU

Evoluția paradigmelor științifice și impactul lor tehnologic: de la Newton la inteligența artificială.....51

George M. CROITORU

Aspecte istorice și tehnice privind perioada de început a introducerii betonului precomprimat în România.....75

Ioan Gheorghe RAȚIU, Elena HELEREA

O privire istorică, științifică și tehnică asupra dezvoltării radiolocației și radarului în România.....91

Lucian Ștefan COZMA, Daniela Georgiana GOLEA

Studiu asupra întrebuințării armamentelor de foc de către armata moșilor în perioada 1848–1849.....121

EVOCĂRI

Filofteia REPEZ

Activitatea profesorului Dragomir Hurmuzescu reflectată în ziarele vremii.....145

Licuța T. CRISTEA, George M. CROITORU

Un document inedit din activitatea primului laborator de chimie din cadrul Școlii naționale de poduri și șosele din București, elaborat de Alfons Oscar Saligny.....159

PERSONALITĂȚI

Dumitru CURCĂ

De la apicultorul Florin R. Begnescu (1880–1949) la bunicul său, preotul
ardelean Nicolae Gh. Begnescu (1824–1873).....179

Niculina MERCEANU

Mari gânditori români. Dimitrie Gusti, creatorul sociologiei românești..... 223

Mirela-Adriana ANGHELACHE

Ștefan Hepites, deschizător de drum în seismologie și geomagnetism.....233

VARIA

Alin M. OLĂRESCU

Limbajul tehnico-administrativ al textelor vechi: Studiu de caz moșia
Stroești – Argeș la 525 de ani de la prima atestare documentară scrisă.....247

Costel CIOANCĂ

Considerații despre imaginarul tehnic prezent în basmul fantastic românesc....273

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII

George M. CROITORU

Nicolae Șt. Noica: Istoria clădirii Operei Române din București.....291

Florin Cristian GHEORGHE

Valentin-Stelian Bădescu: O istorie alternativă a Botenilor Muscelului 299

CONTENTS

ANNIVERSARIES

George M. CROITORU 130 years since the birth of professor Dimitrie A. Stan, a genuine example of distinction and professionalism	13
Magda STAVINSCHI Victor Anestin – A Flammarion of Romanians.....	25

STUDIES AND COMMUNICATIONS

Andreea Florina RADU The evolution of scientific paradigms and their technological impact: From Newton to Artificial Intelligence.....	51
George M. CROITORU Historical and technical aspects regarding the beginning period of the introduction of prestressed concrete in Romania.....	75
Ioan Gheorghe RAȚIU, Elena HELEREA A historical, scientific, and technical perspective on the development of radiolocation and radar in Romania.....	91
Lucian Ștefan COZMA, Daniela Georgiana GOLEA Study on the use of firearms by the Wallachian army during the period 1848-1849.....	121

RECOLLECTIONS

Filofteia REPEZ The activity of professor Dragomir Hurmuzescu reflected in the newspapers of the time.....	145
--	-----

Licuța T. CRISTEA, George M. CROITORU

A new document from the activity of the first chemistry laboratory of the
National School of bridges and Roads in Bucharest, written by Alfons
Oscar Saligny.....159

PERSONALITĂȚI

Dumitru CURCĂ

From beekeeper Florin R. Begnescu (1880–1949) to his grandfather, the
Transylvanian priest Nicolae Gh. Begnescu (1824–1873).....179

Niculina MERCEANU

Great Romanian thinkers. Dimitrie Gusti, the creator of Romanian sociology....223

Mirela-Adriana ANGHELACHE

Ștefan Hepites, trailblazer in seismology and geomagnetism..... 233

VARIA

Alin M. OLĂRESCU

The technical and administrative language of old texts: A case study of the
Stroești–Argeș estate, 525 years after its first written documentary
attestation.....247

Costel CIOANCĂ

Considerations on the technical imagery present in Romanian fantastic
fairytales..... 273

EDITORIAL SIGNAL, REVIEWS

George M. CROITORU

Nicolae Șt. Noica: History of the Romanian Opera building from Bucharest291

Florin Cristian GHEORGHE

Valentin-Stelian Bădescu: An alternative history of the
Botenilor Muscelului299

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS – PUBLICAȚIE FONDATĂ DE ACAD. GLEB DRĂGAN –

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Acad. Dorel BANABIC, președinte al Secției de Științe Tehnice a Academiei Române.

Acad. Gheorghe BENGĂ, membru al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române.

Alexandru Ș. BOLOGA, dr. în biologie, președinte al Filialei CRIFST – Constanța.

Șerban DRAGOMIRESCU, prof., membru al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

Ștefan IANCU, prof. univ. dr. ing., membru fondator/titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, consilier de proprietate industrială, membru al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române.

Gheorghe MOHAN, dr. în biologie, prof. univ. la Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, membru al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

Gheorghe MUSTĂȚĂ, prof. univ. dr., membru al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, conf. univ. dr., vicepreședinte al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

Magdalena STAVINSCHI, dr., membru al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

Mihail ZAHARIADE, prof. univ. dr., cercetător științific I la Institutul Național de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

130 DE ANI DE LA NAȘTEREA PROFESORULUI DIMITRIE A. STAN, UN REAL EXEMPLU DE DISTINCȚIE ȘI PROFESIONALISM

George M. CROITORU¹
george.croitoru70@gmail.com

ABSTRACT: Professor Dimitrie A. Stan had a professional activity of over 60 years: he designed important constructions, had a long academic activity during the period 1927–1965, he collaborated professionally with great specialists, Romanian and foreign, he had a remarkable editorial activity. He successfully crossed the change of regime produced in Romania after the Second World War, constituting an authentic example of discretion, seriousness, professionalism and real academic continuity, which deserves to be evoked and presented to younger specialists of recent generations.

As director of the Buildings Service within the Romanian Telephone Company Ltd. during the period 1930–1947, he had a major contribution in the construction of the important built heritage of this company, of which the most important objective was the Palace of the Telephones in Bucharest, inaugurated on April 24, 1933.

KEYWORDS: civil engineer, constructions for telecommunications, metal structures.

Argument pentru prezentarea unui important specialist, autentic exemplu în contemporaneitate

Profesorul Dimitrie A. Stan a avut o activitate profesională de peste 60 de ani: a proiectat construcții importante, a desfășurat o îndelungată activitate în mediul universitar în perioada 1927–1965, a colaborat pe linie profesională cu mari specialiști atât din România cât și din străinătate, a avut o bogată activitate editorială. A reprezentat un autentic exemplu de

¹ Doctor inginer, membru titular al Diviziei de Istoria Tehnicii (DIT) / Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFST), Academia Română.

discreție, seriozitate, profesionalism, ce merită a fi evocat și prezentat mai tinerilor specialiști din generațiile recente.

În calitate de director al Serviciului Clădiri din cadrul Societății Anonime Române de Telefoane – S.A.R.T, funcție ocupată în perioada 1930–1947 și specialist în proiectarea structurilor metalice, prin colaborarea cu importanți arhitecți și ingineri români și americani (Louis Seabury Weeks, Walter Froy, Edmond van Saanen Algi, Constantin Nănescu), inginerul Dimitrie A. Stan a avut o contribuție majoră în edificarea amplului patrimoniu construit al acestei societăți, reprezentat, în primul rând, de Palatul Telefoanelor, clădire reprezentativă construită în perioada interbelică în București, în prezent, încadrată ca monument istoric de arhitectură, dar și de clădirile noilor centralele telefonice automate, construite atât în orașe mari, reprezentative, din toate regiunile istorice ale țării (Ploiești, București, Iași, Arad, Cluj, Brăila, Galați, Craiova, Constanța, Oradea, Timișoara, Chișinău, Cernăuți și Brașov), cât și în orașe mai mici.

Succinte date biografice

Dimitrie A. Stan s-a născut la 15 februarie 1895 în Iași [12]. Studiile gimnaziale și secundare le-a urmat la Liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț, instituție înființată, inițial ca gimnaziu, în anul 1869, primul său director fiind scriitorul Calistrat Hogaș [5], [10].

După terminarea studiilor liceale, Dimitrie A. Stan a urmat Școala Națională de Poduri și Șosele din București, pe care a absolvit-o în anul 1919, director al acesteia fiind profesorul Emil Balaban (1857–1921).

Promoția 1919 a Școlii Naționale de Poduri și Șosele a avut 41 de absolvenți, șeful de promoție a fost Cristea Mateescu, iar absolventul Stan A. Octav Dimitrie s-a situat al cincilea, în ordinea clasificăției. Dintre colegii săi din promoția 1919 a Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București se remarcă, în primul rând, viitorul academician Cristea Mateescu, viitorii profesori universitari Sergiu Pașcanu, al doilea în ordinea clasificăției, Teofil Revici, Scarlat Fotino (în cadrul Politehnicii din București), Stelian Răpeanu (Școala de conductori de lucrări publice din Chișinău) [9]. O relație de autentică prietenie și strânsă colegialitate a avut-o, pe parcursul întregii sale vieți, cu Cristea Mateescu și Teofil Revici.

După absolvire, inginerul Dimitrie A. Stan a fost angajat la Societatea de Tramvaie din București (1919–1925), la Societatea Edilitatea din București (1925–1930), unde a fost proiectant și șef de șantier, Societatea

Anonimă Română de Telefoane – S.A.R.T. (1930–1947), unde a deținut funcția de director al Serviciului Clădiri, iar o scurtă perioadă a îndeplinit funcția de secretar general al Departamentului Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, din cadrul ministerului cu același nume (1944–1945, cu numire din 6 octombrie 1944). Complementar activității menționate, începând cu anul 1927, a desfășurat și o bogată activitate la nivel universitar, inițial în cadrul Politehnicii din București [8], [10].

După cel de-al doilea război mondial, inginerul Dimitrie A. Stan a activat în cadrul Întreprinderii de construcții Muntenia 2 (1948–1950), a fost consilier la Ministerul Construcțiilor (1951) și la Direcția generală de construcții din Ministerul Construcțiilor (1952) și inginer proiectant șef la Institutul de Proiectare și Inginerie pentru Industria Metalurgică, IPROMET² (din 1950). De asemenea, începând cu anul 1951, a avut activitate la nivel universitar în cadrul unor instituții de învățământ superior din București [10].

Activitatea din cadrul Societății Anonime Române de Telefoane – S.A.R.T. (1930–1947)

Prima centrală telefonică manuală din România a fost instalată în anul 1889, în scopul asigurării legăturii între Parlament și principalele ministere, iar prima centrală telefonică manuală, cu o capacitate de 3.000 de linii, a fost inaugurată în anul 1901 în Palatul Poștelor din București. La 1 mai 1927 a fost inaugurată prima centrală telefonică automată de tip Rotary 7A1 din România, având peste 3.000 de numere telefonice, în clădirea Dacia din București (clădire proiectată în anul 1923 de arhitectul Victor G. Ștefănescu) [4], amplasată la intersecția dintre Bulevardul Dacia și Strada Margareta Sterian.

Prin implementarea politicii de modernizare a serviciilor de telefonie din România, asumată conform „Legii pentru dezvoltarea și perfecționarea serviciului telefonic român”³, Societatea Anonimă Română de Telefoane, a construit în perioada 1931–1939 noua clădire a oficiului telefonic central din București (Palatul Telefoanelor, prezentat în Fig. nr. 1), pentru care erau prevăzute într-o primă fază 12.000 de numere telefonice, cu

² Institutul de Proiectare și Inginerie pentru Industria Metalurgică a fost înființat în anul 1950 în baza Decretului nr. 199/1949 pentru organizarea și funcționarea întreprinderilor și organizațiilor economice ale statului (Buletinul Oficial nr. 29 din 14 mai 1949) [1].

³ Monitorul Oficial nr. 146 din 4 iulie 1930 [7].

perspectiva unei creșteri ulterioare la 40.000 de numere și clădiri noi cu centrale telefonice automate la nivelul întregii țări [4], unele dintre acestea fiind prezentate în Fig. nr. 2.

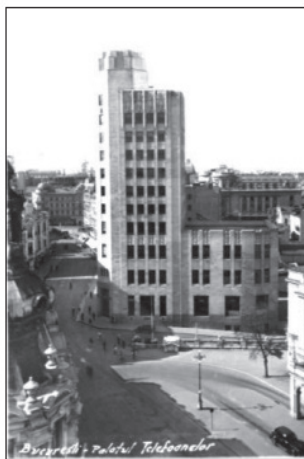
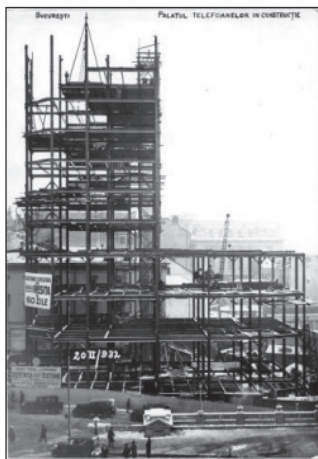

Fig. nr. 1 – Palatul Telefoanelor din București (echipa de proiectare: Louis S. Weeks, Walter Froy, Edmond van Saanen Algi, Dimitrie A. Stan). Fază intermediară de execuție (stânga) [13]. Imagine după inaugurare (dreapta) [14].

Palatul Telefoanelor din București (construit în perioada 1931–1933)

Coordonatorul echipei de proiectare a fost arhitectul american Louis Seabury Weeks⁴ (1881–1971), din partea International Telephone and Telegraph Corporation, iar specialiștii români din partea Societății Anonime Române de Telefoane au fost arhitectul Edmond van Saanen Algi și inginerul Dumitrie A. Stan. Arhitectul Edmond van Saanen Algi (1882–1938), român de origine olandeză, era cunoscut în epocă, în special, pentru proiectarea corpului din Piața Romană a Palatului Academiei de Studii Economice (în colaborare cu arhitecții Grigore Cerchez și Arghir Culina), construit în perioada 1916–1925 [4].

Suprafața construită este de 977,00 m² iar suprafața utilă totală este

⁴ Arhitectul american Louis Seabury Weeks (1881–1971), cu studii la Universitatea Columbia din New York și Școala de Arte Frumoase din Paris, este cunoscut pentru proiectul sediului International Telephone and Telegraph Corporation din New York, Palatul Telefónica din Madrid, uzina Federal Electric din Nutley, New Jersey, sediul principal al Băncii de Economii Drydock [6].

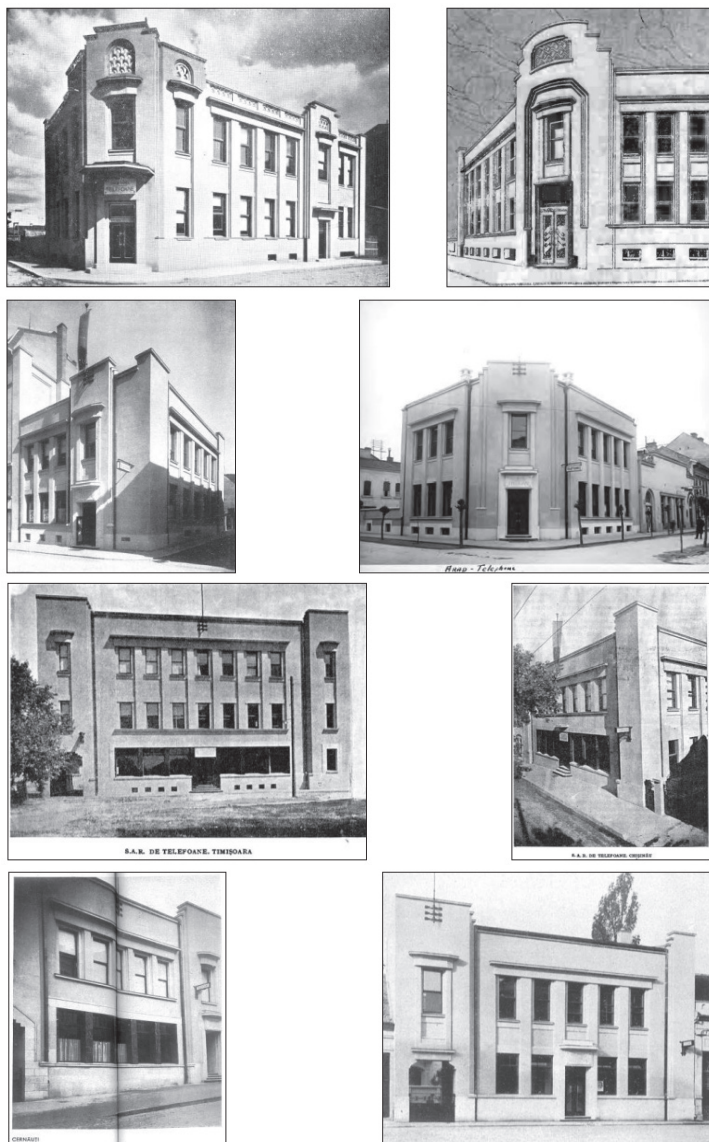

Fig. nr. 2 – Clădirile centralele telefonice automate proiectate de arhitectul Constantin Nănescu și construite de Societatea Anonimă Română de Telefoane, prezentare de la stânga la dreapta, de sus în jos: Ploiești (1932), Iași (1936), Cluj (1937), Arad (1937), Timișoara (1938), Chișinău (1938), Cernăuți (1938), Oradea (1938) [2].

de 7.404,00 m². Regimul de înălțime al clădirii este de subsol general, parter, mezanin și 9 etaje (cu o supraînălțare a turnurilor, echivalentul a două etaje), rezultând o înălțime totală de 52,50 m [13]. Din punct de vedere ingineresc, a fost prima clădire înaltă din țara noastră cu structura de rezistență din cadre metalice (sistem constructiv specific clădirilor tip „zgârie-nori”, edificate în epocă în America de Nord), durata de execuție a fost foarte redusă pentru o construcție de asemenea complexitate (20 de luni, în perioada 5 septembrie 1931–24 aprilie 1933), iar între anii 1933 (data inaugurării sale) și 1956 (data inaugurării combinatului poligrafic „Casei Scânteii”) a fost cea mai înaltă construcție din București [4].

În Fig. nr. 1 este prezentat Palatul Telefoanelor din București, într-o fază intermediară de execuție a structurii (montarea elementelor metalice la etajele VIII și IX) și după inaugurarea sa din anul 1933.

Noile clădiri pentru centrale telefonice automate (construite în perioada 1931–1939)

Noile clădiri construite de Societatea Anonimă Română de Telefoane – S.A.R.T. pentru centrale telefonice automate au fost inaugurate în perioada 1931–1939, prima dintre acestea fiind cea de la Ploiești (16 aprilie 1932). Din punct de vedere cronologic, a urmat Palatul Telefoanelor din București (24 aprilie 1933), centrale telefonice automate din Sinaia (17 iunie 1934) și Iași (20 decembrie 1936). Până la finalul anului 1937 au fost inaugurate centralele telefonice automate din Arad (23 aprilie), Cluj (mai), Brăila, Galați, și Craiova. În anul 1938 au fost inaugurate centralele din Oradea, Timișoara, Constanța, Chișinău și Cernăuți iar în anul 1939 au fost finalizate ultimele dintre acestea, la Brașov și Câmpina. La sfârșitul anului 1939 s-a ajuns la 260 de oficii telefonice finalizate, pe cuprinsul întregii țări [2], [3].

În Fig. nr. 2 sunt prezentate o parte dintre acestea, ele existând și în prezent, însă într-o compoziție volumetrică modificată, în principal prin supraînălțări (primele clădiri supraînălțate fiind cele din Ploiești, încă din anul 1940, Iași, în anul 1943, Cernăuți și Brașov, în anul 1960) [2].

Aceste clădiri au fost concepute pentru a avea o funcțiune exclusiv tehnică, nu depășeau două niveluri peste parter iar estetica minimalistă era subordonată arhitecturii Art Deco (stil modern în epocă, însă apreciat și afirmat la nivel mondial), având elemente comune de amenajare interioară (cum ar fi, mobilierul specific, corpurile de iluminat, ușile de acces).

În calitate de director al Serviciului Clădiri din cadrul Societății

Anonime Române de Telefoane – S.A.R.T. și proiectant al tuturor acestor clădiri, inginerul Dumitrie A. Stan a avut o foarte bună colaborare profesională cu arhitectul Constantin Nănescu (1887–1944), profesor la Facultatea de arhitectură din București, cunoscut în epocă, în special, pentru proiectarea (în colaborare cu arhitectul Moritz Wagner, 1927–1929) a Palatului Camerei de Comerț și Industrie (în prezent, Biblioteca Județeană „George Barițiu”) din Brașov [3].

Proiecte relevante

Complementar activității universitare (începută încă din anul 1927) și activității din cadrul Societății Anonime Române de Telefoane, inginerul Dumitrie A. Stan a elaborat un număr important de proiecte, pentru diverse construcții, la nivelul întregii țări. Dintre acestea, se pot menționa clădirea spitalului „Dr. Ioan Costinescu” din Piatra-Neamț (construit în perioada 1934–1935), prezentat în Fig. nr. 3, clădirea sanatoriului din Bârnova-Iași (construit în anul 1938), atelierele Imprimeriei Naționale din București, diverse clădiri aparținând fabricii de timbre și societății P.T.T. din București. De asemenea, a elaborat planurile pentru noile planșee de beton armat în etapa de reconstruire a Palatului Ministerului Lucrărilor Publice din perioada 1948–1950, când au fost executate supraînălțarea generală cu

Fig. nr. 3 – Spitalul „Dr. Ioan Costinescu” din Piatra-Neamț (construit în perioada 1934–1935) [14]. Ingerul Dumitrie A. Stan a fost proiectant al structurii de beton armat a clădirii.

etajul 3 și supraînălțarea parțială cu etajul 4, la fațada principală [10], după cum se prezintă în Fig. nr. 4.

După producerea cutremurului cu magnitudinea de 7,4 grade pe scara Richter din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, inginerul Dumitrie A. Stan a participat la diverse lucrări de consolidare a unor construcții degradate [10].

Fig. nr. 4 – Reconstruirea Palatului Ministerului Lucrărilor Publice din București în perioada 1948–1950. Construcția inițială (stânga) și supraînălțată (dreapta) [14]. Inginerul Dimitrie A. Stan a fost proiectant al planșeelor de beton armat.

Activitate academică

După absolvirea în anul 1919 a Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București, inginerul Dimitrie A. Stan a devenit, la 25 aprilie 1920, membru al Societății Politehnice din România, unde a îndeplinit diferite funcții. De asemenea, a fost un membru activ al Societății Gazeta Matematică⁵, instituție prestigioasă, fondată în anul 1909.

Activitatea didactică la Facultatea de construcții din cadrul Politehnicii din București a început-o la cursul de *Poduri și construcții metalice*: în anul 1927, asistent suplinitor, în anul 1929, asistent titular provizoriu iar din 1 august 1933 a avansat ca asistent titular definitiv. La cererea sa, la 1 octombrie 1933 a fost transferat de la cursul de *Poduri și construcții metalice* la cursul de *Statică grafică*. După patru ani, în anul 1937 a devenit conferențiar provizoriu și apoi, în anul 1942, conferențiar titular, la cursul general de *Construcții și Construcții metalice*, activitate desfășurată până în anul 1945 [10], [12].

⁵ Este demn de menționat discursul rostit la 5 decembrie 1938 de profesorul Dimitrie A. Stan, în calitate de reprezentant al Societății Gazeta Matematică, la sărbătorirea fostului său profesor, Ion Ionescu (Bizet), cu ocazia retragerii acestuia, prin pensionare, din învățământul tehnic superior [11].

În anul 1945 s-a transferat la Facultatea de arhitectură din cadrul Politehnicii din București, fiind profesor titular definitiv la cursul de *Construcții* în perioada 1945–1948 [10].

După cel de-al doilea război mondial, a fost profesor de *Rezistența materialelor*, inițial, la Institutul de Mine din București, în perioada 1951–1957 și apoi la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București, în perioada 1957–1965 [10].

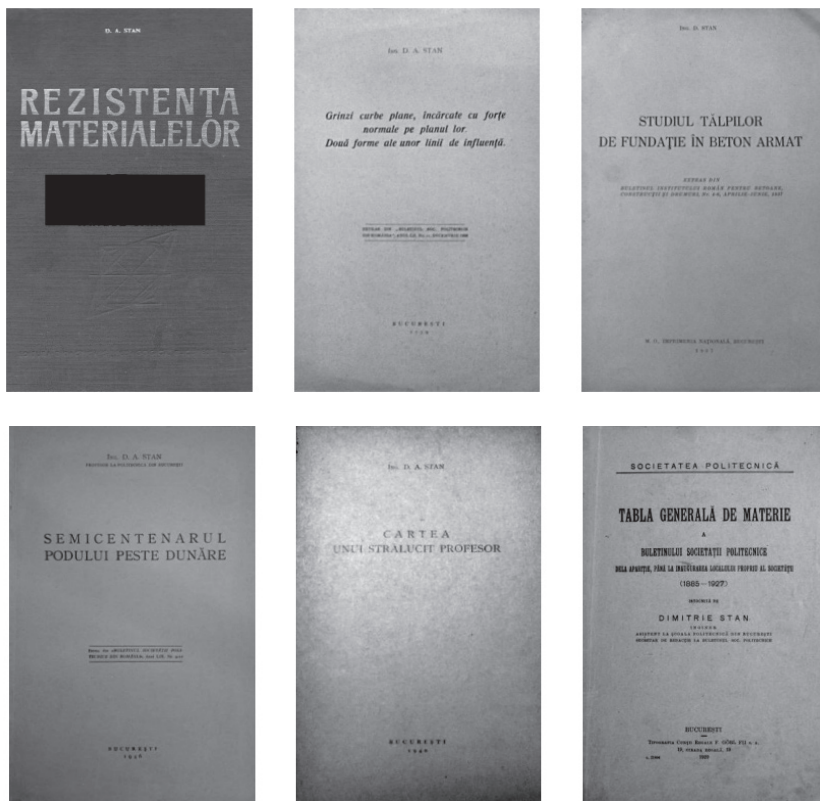

Fig. nr. 5 – Prezentarea selectivă a unor volume publicate de profesorul Dimitrie A. Stan în decursul timpului, atât în perioada interbelică, cât și după cel de-al doilea război mondial.

Activitatea editorială a profesorului Dimitrie A. Stan a fost bogată și diversă, atât în perioada interbelică, cât și după cel de-al doilea război

mondial. Printre altele, a publicat în volum *Tabele pentru calculul fundațiilor de beton armat la stâlpi izolați* (1937), *Studiul tălpilor de fundație în beton armat* (1937), *Grinzi curbe plane, încărcate cu forțe normale pe planul lor. Două forme ale unor linii de influență* (1939), *Stabilirea presiunii admisibile pe terenurile de fundație* (1939), *Cartea unui strălucit profesor* (1940), *Încercări asupra tălpilor de beton armat ale stâlpilor izolați* (1943), *Curs de construcții* (1943), *Semicentenarul podului de la Dunăre* (1946), *Curs de rezistența materialelor* (volumul I, 1956; volumul II, 1958; volumul III, 1963), *Curs de mecanică teoretică* (1958), *Rezistența materialelor* (1967) [10], o parte dintre acestea fiind prezentate în Fig. nr. 5. Se menționează că, în afara unor tematici de strictă specialitate, au fost abordate și subiecte cu caracter memorialistic și de evocare a unor mari personalități tehnice, cum ar fi profesorul Gheorghe Em. Filipescu (1885–1937), membru corespondent al Academiei Române, sau a unor construcții reprezentative, respectiv podul „Carol I” peste Dunăre de la Cernavodă, construit de inginerul Anghel Saligny în perioada 1890–1895. De asemenea, este de remarcat premiarea în anul 1967, de către Ministerul Învățământului, a volumului *Rezistența materialelor*, ministru fiind Ștefan Bălan (1913–1991), profesor la Institutul de Construcții din București și membru titular al Academiei Române.

Concluzii

Profesorul Dimitrie A. Stan s-a născut la 15 februarie 1895 în Iași. A avut o activitate profesională de peste 60 de ani, în care a proiectat construcții importante, a desfășurat o îndelungată activitate academică (în perioada 1927–1965), a colaborat profesional cu mari specialiști români și străini, a avut o activitate editorială remarcabilă. A reprezentat un exemplu de discreție, seriozitate și profesionalism.

În calitate de director al Serviciului Clădiri din cadrul Societății Anonime Române de Telefoane în perioada 1930–1947, a avut o contribuție majoră la edificarea patrimoniului construit al acestei companii, al cărui obiectiv major a fost Palatul Telefoanelor din București, inaugurat la 24 aprilie 1933, încadrat astăzi ca monument istoric de arhitectură. De asemenea, a avut un rol important în concepția și execuția clădirilor noilor centrale telefonice automate construite la nivel național în perioada 1931–1939.

Prin activitatea sa profesională, distincția și tăria de caracter manifestată în perioade dificile, din punct de vedere istoric, ale țării noastre,

profesorul Dimitrie A. Stan, unul dintre marii ingineri ai României, insuficient cunoscut în prezent, constituie un autentic exemplu ce merită a fi evocat și prezentat mai tinerilor specialiști din generațiile recente.

Fig. nr. 6 – Profesorul inginer Dimitrie A. Stan [10].

Bibliografie:

- [1] Buletinul Oficial nr. 29 din 14 mai 1949.
- [2] *Clădirile centralelor telefonice automate construite în anii 1930 ale Societății Anonime Române de Telefoane*, <https://inter-belica.blogspot.com/2016/08/societatea-anonima-romana-de-telefoane.html>, [10 Iulie 2025].
- [3] *Constantin Nănescu*, <https://modernismascuns.ro/constantin-nanescu/>, [11 Iulie 2025].
- [4] Croitoru, George M., Micu-Croitoru, Cireșica (2024). *90 de ani de la construcția Palatului Telefoanelor, important reper urbanistic al imaginii Bucureștiului interbelic*, *Historia Urbana*, 23, Editura Academiei Române, București, pp. 229–243.
- [5] *Istoric Colegiul Național Petru Rareș*, <https://www.cnpetrurares.ro/istoric/>, [10 Iulie 2025].
- [6] Lawrence, L.I. (1971). *Louis S. Weeks, 90, Architect, is dead*, *The New York Times*, 27 februarie 1971, p. 30.
- [7] Monitorul Oficial nr. 146 din 4 iulie 1930.
- [8] Monitorul Oficial nr. 234 din 10 octombrie 1944.
- [9] Noica, Nicolae (2010). *Școala Națională de Poduri și Șosele. 125 de ani*, Editura Vreamea, București, p. 109.
- [10] Popescu, Hristache (2008). *Personalități românești în construcții*, ediția a II-a, Editura H.P., București, pp. 476–477.

- [11] Popescu, Victor (1939). *Sărbătorirea D-lui Profesor Ion Ionescu de către foștii săi elevi (extras din Buletinul Societății Politehnice, 12, 1938)*, București, p. 23.
- [12] Școala Politehnică Regele Carol II București (1937). *Anuar*, Editura Cartea Românească, București, p. 793.
- [13] Stan, Dimitrie A. (1933). *Construcția palatului Societății de Telefoane*, Buletinul Societății Politehnice, 47, no. 11, documentar fotografic între paginile 906–907.
- [14] Arhiva autorului.